

Biežākās kļūdas receptēs un farmaceita loma to novēršanā

*Renāte Šukele¹, Daniela Sirovatska²,
Dace Bandere²*

Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

¹ Bioloģijas un mikrobioloģijas katedra,

² Farmācijas ķīmijas katedra

Ievads. Farmaceitam ikdienas darbā sanāk saskarties ar ārstniecības personas izrakstītu recepti. Nereti farmaceita darbu apgrūstina receptes izrakstīšanā pieļautās kļūdas. Tas rada risku, ka pacientam netiek nodrošināta pareiza zāļu lietošana. Farmaceits var pamanīt esošo kļūdu un to veiksmīgi novērst savas kompetences robežās. Kļūdas, kas tiek novērstas aptiekā, bieži paliek nepaziņotas un neregistrētas. Tas rada iespaidu, ka šajā jautājumā nav problēmu. Aptiekā kļūdainas receptes ir ļoti aktuāla problēma visā pasaulē.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis ir apzināt biežākās kļūdas receptēs Latvijas aptiekās un to rašanās cēloņus; izpētīt farmaceita lomu kļūdu novēršanā.

Tika veikti 2 pētījumi: 1) lai noskaidrotu farmaceitu pieredzi un viedokli par kļūdu sastopamību, tika veikts aptaujas tipa pētījums Latvijas aptiekās; 2) lai iegūtu datus par aptiekā iesniegtajām receptēm, tika veikts gadījumu aprakstošs šķēsgriezuma pētījums.

Datu statistiskai analīzei tika izmantota datorprogramma *IBM SPSS Statistics 22.0*. Datu apkopšana un sistematizēšana veikta datorprogrammā *Microsoft Excel*.

Rezultāti.

1. Kopumā tika aptaujāti 52 respondenti ar farmaceitisko izglītību. Visbiežāk respondenti sūdzējās par receptšu nesalasāmību (77%). Kā otra biežākā kļūda bija neprecīzas vai nepilnīgas zāļu lietošanas norādes (69%). Aptaujas dalībnieki kā efektīvāko pasākumu kļūdu samazināšanai receptēs atzīmēja elektronisko recepti (42,3%), kas pilnībā izslēgtu nesalasāmības problēmu. Farmaceiti bieži (82,3% gadījumu) novērs kļūdas aptiekā bez sazināšanās ar ārstu. Tikai 17,3% gadījumu speciālisti sazinās ar ārstu, lai novērstu problēmu.
2. No 1040 apskatītajiem gadījumiem aptiekā kļūdaino receptšu skaits ir 145 (13,9%). Apskatot kļūdas detalizēti, visbiežāk pieļautā ārstu kļūda ir zāļu iepakojuma lieluma nenorādīšana receptē – 52 gadījumos no 145. Šī kļūda atbilst 1. receptšu kļūdu tipam – nepilnīga informācijas norādīšana receptē.

Secinājumi.

1. Farmaceiti (40,4%) ar problemātiskām receptēm strādā katru dienu. Farmaceitam ir liela nozīme receptšu kļūdu pārtveršanā un novēršanā.
2. Kļūdas zāļu receptēs Latvijā novērojamas 13,9% gadījumu no visām izrakstītajām receptēm.
3. Receptšu kļūdu galvenie iemesli ir nepilnīgi norādīta informācija vai nesalasāms ārsta rokraksts.
4. Lai arī receptšu izrakstīšanas procesu reglamentē likumdošana, kļūdainu receptšu izrakstīšanas gadījumā soda sankciju nav.
5. Kļūdas visveiksmīgāk var novērst, izmantojot kompleksus pasākumus – kļūdu ziņošanu un uzskaiti, vadlīniju izstrādi darbā ar receptēm, strukturētas receptes, medicīnas darbinieku papildu apmācību pēcstudiju laikā, tehniskā aprīkojuma izmantošanu, e-recepti.
6. Svarīga ir komunikācijas uzlabošana starp ārstu un farmaceitu.